

ODLEWNICTWO	NORMA BRANŻOWA	BN-88
	Odlewnicze materiały formierskie Utwardzacze do mas dla gorących rdzennic	4021-05
		Zamiast BN-76/4021-05
		Grupa katalogowa 0388

1. WSTĘP

1.1. Przedmiot normy. Przedmiotem normy są utwardzacze stosowane jako dodatki do mas rdzeniowych dla gorących rdzennic.

1.2. Rodzaje. Ze względu na zastosowanie rozróżnia się utwardzacze wg tabl. 1.

Tablica 1

Rodzaje	Zastosowanie
AMG	do mas z żywicami fenolowymi (rezolowymi), fenolowo-furfurylowymi, fenolowo-mocznikowymi
AM	
AM-W ¹⁾	wzorcowy do badania utwardzacza AM lub AMG
21	do mas z żywicami mocznikowo-furfurylowymi i mocznikowymi
21-W ¹⁾	wzorcowy do badania utwardzacza 21
1/77	do mas z żywicami fenolowo-mocznikowo-formaldehydowymi
¹⁾ Stosowane w uzasadnionych technicznie przypadkach (np. analizy rozjemcze, zmiana asortymentu produkcji).	

1.3. Przykład oznaczania:

UTWARDZACZ AM BN-88/4021-05

2. WYMAGANIA

Wymagania — wg tabl. 2.

3. PAKOWANIE, PRZECHOWYWANIE I TRANSPORT

3.1. Pakowanie. Utwardzacze należy pakować w szczelnie zamykane bębny metalowe lakierowane lub emaliowane pojemności do 200 dm³ wg BN-76/5046-02 lub do pojemników polietylenowych pojemności do 100 dm³.

Na każdym opakowaniu powinna być umieszczona etykieta zawierająca co najmniej następujące dane:

- nazwę lub znak dostawcy,
- oznaczenie utwardzacza,
- datę produkcji,
- masę netto,
- okres trwałości.

Tablica 2

Rodzaj utwardzacza (symbol)	Rodzaj wymagań i wymagane parametry					
	wygląd zewnętrzny	lepkość w temperaturze 20°C MPa · s	gęstość w temperaturze 20°C g/cm ³	minimalna wytrzymałość na zginanie, MPa		rodzaj żywicy użyty do sprawdzania wytrzymałości na zginanie
				czas utwardzania próbki		
				5 s	10 s	
AMG	jednorodna, ciemna mieszanina bez widocznych wtrąceń i rozwarstwień	5÷15	1,10÷1,22	5		żywica FO-80 lub FM-50 wg BN-79/6321-04
AM		5÷10	1,15÷1,20	4,5	5	
AM-W		7÷9	1,16÷1,18	5		
21		5÷10	1,24÷1,28	5	5,5	żywica karbafuryl G-25 wg BN-79/6321-04
21-W		7÷9	1,25÷1,27	5,5	6	
1/77		2÷3	1,13÷1,15	8,2		żywica M-153

Informacja

BIBLIOTEKA GŁÓWNA
Polskiego Państwa

Zgłoszona przez Instytut Odlewnictwa
Ustanowiona przez Dyrektora Instytutu Odlewnictwa dnia 16 września 1988 r.
jako norma obowiązująca od dnia 1 lipca 1989 r.
(Dz. Norm. i Miar nr 15/1988, poz. 36)

3.2. Przechowywanie. Utwardzacze należy przechowywać w opakowaniach wg 3.1 w pomieszczeniach krytych o temperaturze $5 \div 30^{\circ}\text{C}$, zabezpieczających przed uszkodzeniami opakowań.

Okres trwałości utwardzaczy, licząc od daty produkcji, przy spełnieniu podanych warunków przechowywania; wynosi 6 miesięcy.

3.3. Transport. Utwardzacze należy przewozić krytymi środkami transportu w sposób zabezpieczający przed uszkodzeniami opakowań.

4. BADANIA

4.1. Program badań — wg tabl. 3.

4.2. Kontrola jakości

4.2.1. Skład i liczność partii. Partię przedstawioną do kontroli stanowi utwardzacz pochodzący z jednego cyklu produkcyjnego o masie nie przekraczającej 3000 kg.

4.2.2. Sposób pobierania próbek. Z próbek o liczności wg PN-73/N-03009 (współczynnik precyzji $\alpha = 0,320$), pobranych wg PN-67/C-04500, przygotować średnią próbkę laboratoryjną o masie 1 kg.

4.3. Opis badania

4.3.1. Sprawdzenie wyglądu zewnętrznego należy przeprowadzić wzrokowo.

4.3.2. Oznaczanie lepkości — wg PN-78/C-04019.

4.3.3. Oznaczanie gęstości — wg PN-85/C-04004.

4.3.4. Pomiar wytrzymałości na zginanie należy przeprowadzić wg PN-83/H-11073 p. 2 na próbkach wykonanych wg PN-83/H-11070 p. 2.2.5.4, przy czym próbki należy wykonać z masy rdzeniowej o składzie wg tabl. 4.

Masę rdzeniową należy sporządzić w mieszarce laboratoryjnej krążnikowej wprowadzając do niej najpierw piasek wzorcowy i badany utwardzacz — obydwie składniki należy mieszać 2 min, następnie należy wprowadzić żywicę i mieszać całość przez 5 min.

Wykonane z masy rdzeniowej próbki należy utwardzić w temperaturze wg tabl. 4 w ciągu 5 lub 10 s, następnie próbki należy ostudzić do temperatury pokojowej i przeprowadzić na nich pomiar wytrzymałości na zginanie wg PN-83/H-11073 p. 2.

4.4. Ocena wyników badań. Utwardzacz należy uznać za dobry, jeżeli wyniki badań są zgodne z wymaganiami wg tabl. 2.

4.5. Zaświadczenie o wynikach badań dla każdej partii utwardzacza powinno zawierać co najmniej następujące dane:

- nazwę lub znak dostawcy,
- oznaczenie utwardzacza,
- datę produkcji,
- masę netto,
- wyniki przeprowadzonych badań,
- znak kontroli jakości.

Tablica 3

Rodzaje badań	Zakres badań		Wymagania wg	Opis badań wg
	pełne ¹⁾	niepełne ¹⁾		
Sprawdzenie wyglądu zewnętrznego	+	+	2	4.3.1
Oznaczanie lepkości	+	-		4.3.2
Oznaczanie gęstości	+	+		4.3.3
Pomiar wytrzymałości na zginanie	+	+		4.3.4
Znak + oznacza badanie, które należy przeprowadzić. Znak - oznacza badanie, którego nie przeprowadza się. ¹⁾ Badania pełne należy przeprowadzić przynajmniej raz na kwartał w przypadku analizy rozjemczej lub na życzenie odbiorcy. ²⁾ Badanie niepełne należy przeprowadzić dla każdej partii utwardzacza.				

Tablica 4

Rodzaj badanego utwardzacza (symbol)	Masa rdzeniowa		Temperatura utwardzania próbki do pomiaru wytrzymałości na zginanie
	składniki masy rdzeniowej	ilości wagowe poszczególnych składników w masy rdzeniowej	
AMG lub AM lub AM-W	piasek formierski wzorcowy A wg PN-77/H-11004 żywica FO-80 wg BN-79/6321-04 lub żywica FM-50 wg BN-79/6321-04 badany utwardzacz AMG lub AM lub AM-W	100 3 0,45	260
21 lub 21-W	piasek formierski wzorcowy A wg PN-77/H-11004 żywica Karbafuryl G-25 wg BN-79/6321-04 badany utwardzacz 21 lub 21-W	100 2 0,4	220
1/77	piasek formierski wzorcowy A wg PN-77/H-11004 żywica M-153 wg TWT-2/82 ¹⁾	100 3 0,6	260
¹⁾ Patrz Informacje dodatkowe p. 6.			

K O N I E C

INFORMACJE DODATKOWE

1. Instytucja opracowująca normę — Instytut Odlewnictwa, Kraków.

2. Istotne zmiany w stosunku do BN-76/4021-05

- a) wprowadzono nowe rodzaje utwardzaczy,
- b) dostosowano wytrzymałości do wymagań norm na żywice,
- c) wprowadzono kontrolę jakości.

3. Normy i dokumenty związane

PN-85/C-04004 Ropa naftowa i przetwory naftowe. Oznaczanie gęstości

PN-78/C-04019 Oznaczanie lepkości dynamicznej lepkościomierzem Höpplera

PN-67/C-04500 Produkty chemiczne. Wytyczne pobierania i przygotowania próbek

PN-77/H-11004 Odlewnicze materiały formierskie. Płaski formierskie wzorcowe

PN-83/H-11070 Odlewnicze materiały formierskie. Wykonywanie próbek do badań

PN-83/H-11073 Odlewnicze materiały formierskie. Pomiar wytrzymałości

PN-73/N-03009 Statystyczna kontrola jakości. Metoda wyznaczania liczby próbek jednostkowych i pierwotnych

BN-76/5046-02 Opakowania transportowe metalowe. Bębny lekkie

BN-79/6321-04 Żywice syntetyczne. Żywice dla odlewnictwa utwardzane na gorąco

4. Symbol wg SWW — 1289-21.

5. Autorzy projektu normy — mgr inż. Barbara Chwiałkowska, inż. Grażyna Czerska, dr inż. Zbigniew Pączek — Instytut Odlewnictwa.

6. Wymagania dla żywicy M-153 — wg TWT-2/82, producent „Gamrat“, Jasło.